

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETAS

PATVIRTINTA
Kauno medicinos universiteto
Senato 2004 m. gruodžio 17 d.
Nutarimu Nr. 3-11

ATNAUJINTA
2013 m. gruodžio 20 d.

MOLEKULINĖ CITOGENETIKA IR CHROMOSOMINĖS LIGOS

DOKTORANTŲ ROS STUDIJŲ DALYKO PROGRAMA

Dalyko programos koordinatorius: doc. dr. Irena Andriuškevičiūtė

Biologinių sistemų ir genetinių tyrimų institutas, vadov: prof.dr. Ilona Teodora Miceikienė

_____ padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard

parašas

Kaunas, 2013 m.

Dalyko programos duomenys

Moksl sritis	Biomedicinos mokslai
Mokslo kryptis (kodas)	Biologija – 01B
Dalyko pavadinimas	MOLEKULIN CITOGENETIKA IR CHROMOSOMIN S LIGOS
Programos apimtis	160 val. (6 ECTS)
Paskaitos	45 val.
Seminarai	30 val
Savarankiškas darbas	85 val.

Dalyko programos rengimo grup

Eil. Nr.	Pedagoginis vardas, vardas, pavard	Pareigos	Telefonas (darbo)	Elektroninio pašto adresas
1	Lektorius dr. L.Ku inskas	lektorius	327326	laimisk@delfi.lt
2	Doc. dr. I.Andriuškevi i t	docent	327326	ireandr@vision.kmu.lt
3	Lektor dr. L.Šalomskien	lektor	327326	lorasa@vision.kmu.lt
4	Lektor dr. M.Sriubien	lektor	327326	msriubiene@bimas.lt
5.	Prof. dr. Ilona Miceikien	profesor	363664	genetikalab@lva.lt

DALYKO PROGRAMOS APRAŠAS:

1. Dalyko programos poreikis Biologijos krypties doktorantams daugelyje specialybi (o genetikos specialybe privalomai) yra būtina išstudijuoti molekulin citogenetik ir chromosomines ligas.

2. Dalyko programos tikslas: Apžvelgti chromosom molekulin strukt r ir morfologij , aberacij mechanizmus ir žmogaus chromosomines ligas.

Uždaviniai:

- susipažinti su chromosom sandara ir jos tyrimo metodais;
- susipažinti su molekuliniais ir submikroskopiniais chromosom tyrimo metodais;
- susipažinti su mutacij atsiradimo mechanizmais;
- susipažinti su chromosom disbalanso pasekm mis ir chromosomini lig simptomatika.

3. Dalyko programos sandara, turinys ir studij metodai Teorin dalis (paskaitos 45 val) suskirstyta tris blokus: a) Chromosom molekulin strukt ra ir morfologija (15 val.); b) Mutagenez , genetin toksikologija (15 val.); c) Chromosomin s ligos (15 val). Praktin je dalyje (30 val. numatyta 10 seminar po 3 val. “Savarankiškas darbas” (85 val.) – studijuojama mokslin literat ra, ieškoma naujausi duomen internete (pateikiamo literat ros s rašo knygos yra KMU bibliotekoje arba biologijos katedroje). Daromas apžvalginis literat ros pranešimas biologijos katedros seminaruose, ruošiamasi mokslo populiarinimo paskaitoms. Dalyvaujama konferencijose, seminaruose, analizuojami nauji genetikos mokslo pasiekimai.

4. D stytojai (ži r.pried Nr. 2). Paskaitas yra paruoš genetikos specialistai – biologijos katedros darbuotojai doc. dr. I.Andriuškevi i t , lektorius dr. L.Ku inskas, lektor dr. M.Sriubien , lektor dr. L.Šalomskien . Vadovauti seminarams, kontroliuoti savarankiško darbo eig gali ir kiti biologijos katedros d stytojai, besispecializuojantys genetikoje.

5. Metodinis dalyko programos apr pinimas (literat ros s rašas pateiktas 1 priede)

vertinimas

Suminis balas: 100% balo sudaro: 40 auditorinio darbo + 30% savarankiško darbo + 30% baigiamojo teorinio ir praktinio patikrinimo.

TEORIN DALIS

Eil. Nr.	Paskaitos pavadinimas	Trukm	D stytojas
I.	CHROMOSOM MOLEKULIN STRUKT RA IR MORFOLOGIJA	15 val.	dr. L.Šalomskien , dr. M.Sriubien
1.	Paveldimos medžiagos organizacija nuo pirmin s DNR strukt ros ir jos komplekso su histoniniais baltymais, nukleosom iki chromosomos.	2 val.	dr. L.Šalomskien
2.	Geno sandara ir veikla. Reguliacin s - akceptorin s geno dalies sandara. Eukariot intronai ir egzonai.	2 val.	dr. L.Šalomskien
3.	Bendras genomo sandaros apib dinimas. Kartotin s sekos. Judrieji genomo elementai.	2 val.	dr. L.Šalomskien
4.	Nechromosominiai genomai. Mitochondrij ir plastidži genomai. Plazmid s kaip vektoriai. Gen inžinierija.	2 val	dr. M.Sriubien
5.	Specialios chromosom dalys. Telomeros. Centromeros. ARS (subtelomerin s nukleotid sekos DNR sintezei prad ti).	1 val.	dr. L.Šalomskien
6.	Chromosomos.Eukariot gen klonavimas. Netradicin s genetin s strukt ros: prionai, viroidai,supermatricos.	2 val	dr. L.Šalomskien
7.	Restrikcin analiz . RFIP (restrikcini fragment ilgio polimorfizmas). PGR (polimerazin grandinin reakcija). Southern blotingas. Žmogaus chromosom kartografavimas. Restrikciniai genolapiai.	2 val.	dr. L.Šalomskien
8.	DNR zondai. FISH (fluorescentin in situ hibridizacija). Žmogaus genomo biblioteka. DNR sekvenavimas.	2 val.	dr. M.Sriubien
II.	MUTAGENEZ . GENETIN TOKSIKOLOGIJA	15 val.	dr. L.Ku inskas,dr. M.Sriubien
9.	Aplinkos mutagenai ir teratogenai, j vertinimo problemas.	2 val.	dr. L.Ku inskas
10.	Mutacij klasifikacija pagal genotipo poky ius. Neutralios, misens, nonsens, r melio poslinkio mutacijos. Mutacij klasifikacija pagal fenotipo poky ius.	2 val	dr. L.Ku inskas
11.	Radiacin ir chemin mutagenez . Doz s efektas.	2 val	dr. L.Ku inskas
12.	Genotoksiškumo in vitro ir eksperiment su gyv nais ekstrapoliacija žmog .	2 val	dr. L.Ku inskas
13.	Biologiniai mutagenai. Topoizomerazin ir	1 val.	dr. L.Ku inskas

	insecin mutagenizacija.		
14.	Laisvaradikalinė mutagenizacija. Ligos, kurioms būdinga sutrikusi laisvųjų radikalų pusiausvyra.	2 val.	dr. L. Kušinskis
15.	DNR pažeidimų reparacija (tiesioginė, ekscizinė, indukuota). Žmogaus reparacijos defektai. Genetinis nestabilumas. Genai – mutatoriai ir genai – antimutatoriai.	2 val.	dr. M. Sriubienė
16.	Aplinkos mutagenų genotoksiškumo vertinimas. Naujų mutacijų aptikimo metodai.	2 val.	dr. M. Sriubienė
III.	CHROMOSOMINĖS LIGOS	15 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė, dr. M. Sriubienė
17.	Pakitusio žmogaus kariotipo nomenklatūra.		doc. I. Andriuškevičiūtė
18.	Chromosomų anomalijų dažnis ir tipai neatrinktuose (sveikuose) ir displastiškuose naujagimiuose. Chromosomų dažnis abortavusiųose embrionuose. Chromosominių ligonių pasiskirstymas klinikiškai kontingentuose.	2 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė
19.	Chromosomų disbalansas kaip teratogeninis faktorius. Chromosomų „kritiniai segmentai“, „tipai ir kontratipai“ chromosominių ligų simptomatikoje.	2 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė
20.	Ontogenezės kanalo blokada ir generalizuotas ontogenezės sutrikimas kaip chromosomų disbalanso pasekmė.	2 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė
21.	Chromosomų mozaikiškumas. Fenotipiniai mikroanomalijų reikšmės chromosominių ligų simptomatikoje.	2 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė
22.	Lyginamoji citogenetika.	2 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė
23.	Lyties genetinė determinacija	2 val.	dr. M. Sriubienė
24.	Chromosominių ligų pasikartojimo rizika trisominiais ir šeiminiais subalansuotomis translokacijų atvejais.	1 val.	dr. M. Sriubienė

TEORINĖ -PRAKTINĖ DALIS

Eil. Nr.	Praktikos darbo - seminaro temos pavadinimas	Trukmė	Doc. dėstytojas
1.	Chromosomų preparatų kariotipo analizei gamyba – kultivavimo terpės paruošimas, kraujo sėjimas	3 val.	dr. N. Krasnopiorova, prof. I. Miceikienė
2.	Limfocitų kultūros nuimimas	3 val.	dr. N. Krasnopiorova, prof. I. Miceikienė
3.	Chromosomų preparatų gamyba ir dažymas	3 val.	dr. N. Krasnopiorova, prof. I. Miceikienė
4.	Chromosomų preparatų vertinimas	3 val.	dr. N. Krasnopiorova, prof. I. Miceikienė
5.	Stambių subalansuotų ir nesubalansuotų translokacijų tyrimas.	3 val.	doc. I. Andriuškevičiūtė

6	Skirting chromosom dažym naudojimas ir preparat vertinimas. C, R dažymai	3 val.	doc. I.Andriuškevi i t
7	FISH metodo panaudojimas nustatant mikrodelecijas	3 val.	Doc. I.Andriuškevi i t , L.Ku inskas
8.	Referatas „Molekulin s citogenetikos panaudojimas medicinoje“		Doc. I.Andriuškevi i t , L.Ku inskas, prof. I. Miceikien

SAVARANKIŠKAS DARBAS

Studijuojama mokslin literat ra, ieškoma naujausi duomen internete. Apžvalginis literat ros pranešimas biologijos katedros seminaruose, ruošimasis mokslo populiarinimo paskaitoms, dalyvaujama konferencijose, seminaruose, analizuojami nauji genetikos mokslo pasiekimai.

REKOMENDUOJAMA LITERAT RA

Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio autorius	Leidimo metai ir leidykla
1	Genetikos ir genomikos pagrindai	V. Ku inskas	VU, 2012
2	The Principles of Clinical Cytogenetics	Steven L.Gersen, Martha B.Keagle	Humana Press, Totowa, New Jersey, 2005
3.	Žmogaus chromosomin s ligos	A.Sinkus	V., Mokslas, 1989
4.	Nature Encyclopedia of the Human Genome	D.N.Cooper (ed.)	Nature Publ. Group, 2003
5.	Human Cytogenetics: malignancy and acquired abnormalities	D.E.Rooney	Oxford univ.press 2001
6.	Human Cytogenetics:constitutional analysis	D.E.Rooney	Oxford univ.press 2001

NUMATOM D STYTOJ S RAŠAS:

1. Dalyko program d sto docentai; profesoriai
Prof. dr. Ilona Miceikien
Doc. dr. Irena Andriuškevi i t
2. Kiti dalyko programos d stytojai:

Lektor dr. Margarita Sriubien
Lektor dr. Loreta Šalomskien
Lektor dr. Natalija Krasnopiorova
Lektorius Laimutis Ku inskas